

עלם הב לי פלך

במשנה בכתובות ע"ב ע"א: אשה הטוה בשוק עוברת על דת יהודית ויוצאת שלא בכתובה. הגמרא, שם ע"ב, אמנם מגבילה הלכה זאת בתנאים מסוימים אך אין כל ספק שטויה בשוק נחשבת כדבר מגרה ומגונה. אח"כ מסופר שם בגמרא שרבה בר בר חנה ראה פעם אחת ערביה שישבה בחוץ והיא טוה, וכשראתה אותו ניתקה את החוט, הפילה את הפלך ואמרה לו "עלם, הב לי פלך". רב עוקבא, שהיה שם, כינה התנהגות זאת כ"טוה בשוק" ואחרים אמרו בשמו שזו "מדברת עם כל אדם בשוק" שגם היא נחשבת ל"עוברת על דת יהודית". מכאן ברור שמדרכן של זונות היה לפתות כך גברים ואכן המלים "עלם הב לי פלך" הן מעידות על זה.

ובדומה לזה יש בסנהדרין צ"ה ע"א, שם מסופר שאבישי בדרכו להציל את דוד בא אל פתח בית ישבי אחי גלית, בו היה עצור דוד בסכנה גדולה. ערפה, אמם של שני הענקים, ישבה לפני הבית והיא טוה. כשראתה את אבישי ניתקה את החוט והשליכה עליו את הפלך כדי להורגו ואמרה לו "עלם אייתי לי פלך" כדרך הערביה שבגמרא בכתובות. ומשונה מאד שלאחר שערפת לא הצליחה בזממה להרוג את אבישי, היא מבקשת אותו לעשות לה "טובה".

אך המלים "שדיתיה עליה סברה למקטליה" חסרות בכמה כתבי יד (עיין בדקדוקי סופרים) וכן הוא במדרש שמביא ילינק, (בית המדרש ליפסא תרלח חלק ד' עמ' 140). לפ"ז הענין ברור, היא לא התכוונה כלל להורגו אלא לפתותו לדבר עבירה ומשמעות המלים "עלם הב לי פלך" היא של פריצות כבגמרא בכתובות. ואומרת הגמרא בסוטה מ"ב ע"ב שערפה היתה זונה ועל גלית נאמר שם "שהכל הערו באמו", שהכל דשין אותה כעגלה.

נשים גם נהגו באותם הימים לטוות ליום החתונה ולכן אומרת הגמרא בגטין פ"ט ע"א שאם מעידים שראו "נשים טוות לאור הנר" זאת אחת הראיות שהיתה שם חתונה. בימי הביניים קראו באשכנז לשבת שלפני החתונה "שבת שפינהולץ", עיין מגן אברהם תקנ"א ס"ק ו'. בזה מתפרש גם הפתגם במגילה י"ד ע"ב: "אתא בהדי שותא פלכה" שהוראתו כשהאשה טוהה היא מפטפטת, כלומר עושה שתי פעולות בבת אחת. התלמוד מספר שאביגיל, באמרה לדוד "וזכרת את אמתך" התכוונה לרמוז לו ולהזכיר את עצמה אם יש הזדמנות לעתיד.

ה"מזורות בלבנה" (רש"י "נשים הטוות בשוק לאור הלבנה") שנזכרות בגטין, שם, ובסוטה ו' ע"ב הן לדעתי נשים פרוצות, אך עיין ברש"י, גם בימי הביניים באירופה נחשבה טווית נשים לאור הלבנה כדבר מגונה.

[מחלק: עיונים בצרכי חס"י]

(באשכנז - הויג חלק

על

[מחלק: קכז-קכח]